

שם הקורס: חוק משפט ואתיקה במערכת הבריאות

שם המרצה: ד"ר (MD) לבר-סגל ענת, עו"ד

מתכונת: שיעור

היקף שעות: 2 שעות שבועיות

מטרות הקורס:

הכרת החוקים הרלוונטיים למערכת הבריאות תוך ליבון תפקידם ומשקלם בקביעת נורמות התנהלות הצוותים הרפואיים אל מול חולים בפן המקצועי, האתי, והמשפטי. הכרת הקוד האתי של האחים והאחיות בישראל. נדון בסוגיית הרשלנות הרפואית, הרשומה הרפואית הנזק הראיתי וסוגיית ההסכמה מדעת. בנוסף נדון בתהליכי הפריה, הריון ולידה (חוץ גופי, פונדקאות, תרומת ביציות, הפלות). נדון בניסויים רפואיים ואיידס. הדילמות הכרוכות בהחלטות של קדימות בנושא הקצאת משאבים, דוגמת השתלת איברים, ומימון כספי של תרופות ניסיוניות. סוגיית הקצאת משאבים ומימון מערכת הבריאות תבחן דרך חוק בריאות ממלכתי. המתת חסד על פי חוק החולה הנוטה למות בשנת 2006 במיוחד נתייחס לנושא צוואה בחיים שאינו מוכר בצורה מיטבית לצוות הרפואי סעודי ולא לציבור הרחב. האתגרים והמכשולים שהחוק מציב בפני המטפלים עדיין מחכים לליבון אתי ומשפטי משביע רצון.

דרישות הקורס:

נוכחות והשתתפות בשיעורים – **חובת** נוכחות בשיעורים הפרונטלים בין 4-5 מפגשים.

לאור העברת שמרבית ההרצאות להרצאות מתוקשבות.

המטלות: ההרצאות המתוקשבות תחייבנה מענה על מקבץ שאלות(3-4) מסוג רב ברירה לכל

הרצאה שתועבר במתכונת זו. זה יתואם עם המרצה והיחידה ללמודים מתוקשבים. חלק זה

יהווה 10% מהציון הסופי. הבחינה במתכונת רב ברירה (אמריקאית) 90% מהציון הסופי.

הצגה וניתוח פסק דין רלוונטי לנושאים הנלמדים בפני הכיתה לפי תאום עם המרצה 5 נקודות

בנוסף בסיום הקורס. כל קבוצה שמציגה יכולה להיות בין 3-4 סטודנטים.

תוכנית הקורס: מערך שיעורים

1. מערכת המשפט בישראל - חוקי היסוד, זכויות יסוד, זכויות הפרט והשפעתם על התפתחות המשפט הרפואי. דיני נזיקין, עוולת הרשלנות כהגדרת בפקודת הנזיקין החומר הרלוונטי-חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, פ. הנזיקין (עוולת הרשלנות) ס' 35-36 לפקודה, פקודת בריאות העם, 1940, קריאת חובה:
חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב 1992, פ. נזיקין ס' 35-36
כרמל שלו, בריאות משפט וזכויות האדם, הוצאת רמות, 2004 עמ' 27-36
רע"א 1412/94 הדסה נ. גלעד, פ"ד מ"ט(2) 516
2. הסכמה מדעת – מימוש זכויות הפרט לאור חוק זכויות החולה 1996
חוק זכויות החולה ס' 13-16, חוק יסוד כבוד האדם וחירותו,
3. הסכמה מדעת המשך – מתן טיפול רפואי ללא הסכמה מדעת ס' 15 ומה מעמדו של הקטין בסוגיית ההסכמה מדעת. קריאת חובה
חוק זכויות החולה, 1996, ס' 13-16
תזכיר חוק זכויות החולה (תיקון) (הסכמה מדעת של קטין), **התשע"ד** - 2014
ע"א 2781/93 מיאסה עלי דעקה נ. ב"ח כרמל, פ"ד נ"ג(4) 526
4. חוק בריאות ממלכתי והשפעתו על מערכת הבריאות במדינת ישראל. כלכלת בריאות. **בג"צ** בן ציון,
5. סודיות מידע רפואי- וההשלכות על פרטיות המטופלים
ס' 19 ו ס' 20 חוק זכויות החולה,
קריאת חובה
חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, חוק זכויות החולה, 1996 ס' 19-20
חוק העונשין התשל"ז-1977, ס' 496
חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
ת.א. 1030/93 פלמונית נ. כל הקריות בע"מ, פ"מ נ"ג(4) 45
ע"א (תל אביב יפו) 1410/93 פרופ' מיכה נוימן נ' לפקיפקר
6. רשומה רפואית ונזק ראייתי ס' 17-18, ועדות בחוק ס' 21-22,24 חוק זכויות החולה
חוזר מנכ"ל הרשומה הרפואית משרד הבריאות,
קריאת חובה:
תקנות בריאות העם(שמירת רשומות), תשל"ז 1976
ע"א 6330/96 אורנה בנגר נ. ביה"ח הלל-יפה חדרה ואח' , פ"ד נב (1) 145

7. רשלנות מקצועית רפואית וסיעודית- חובת זהירות מושגית וקונקרטי, מבחן הצפיות
איך נקבעת רשלנות מסוג זה עי בתי המשפט. מבחן הרופא/ה והאחות הסבירה. ההיבט הפלילי
של רשלנות רפואית וסיעודית.

8. רשלנות רפואית- המשך

קריאת חובה

פקודת הנזיקין (נוסח חדש) 1992, ס' 23-24, ס' 35-36, 63,
חוק העונשין התשל"ז-1977, ס' 21, 298, 338 (7)

9. ניסויים רפואיים, מחלות מדבקות (איידס וכו')

10. הריון ולידה, הפלות, הפריה חוץ גופית, פונדקאות, תרומת ביציות.
חוק העונשין, התשל"ז-1977, ס' 317-312, חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם
ומעמד הילוד התשנ"ו-1996)

קריאת חובה

תקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית), התשמ"ז-1987
חוק תרומת ביציות, תש"ע-2010
דנ"א 2401/95 נהמני נ. נהמני, פ"ד נ (4) 661

11 סיעוד ומשפט- מקצוע הסיעוד בישראל בהיבט הפרופסיונלי והמשפטי.
-הסדר רישוי מקצוע הסיעוד, רשלנות מקצועית, הקוד האתי של האחים והאחיות

קריאת חובה

קוד אתי של אחיות, - www.health.gov.il/Download/pages/eti.doc,
כרמי, א. (2003). בריאות ומשפט, שער שלישי פרק ד' העיסוק בסיעוד עמ' 747, נבו הוצאה
לאור בע"מ.

תקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), תשמ"א-1981, משרד הבריאות
תקנות בריאות העם (בעניין סיעוד בבתי חולים) תשמ"ט-1988
ת.א(ירושלים) 1549/96 יצחק לוי- עזבון המנוחה לוי פנינה ז"ל נ' הסתדרות מדיצינית
הדסה

12. המתת חסד? חוק החולה הנוטה למות. מה השתנה בעקבותיו במדינת ישראל?

קריאת חובה:

חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005

תקנות החולה הנוטה למות (ועדות, מסמכים, מאגר מידע ודיווח), התשס"ח 2007

ה"פ (המחוזי תל-אביב) 16813-11-14 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה

הלוי ג. (2007) האחריות הפלילית של הצוות הרפואי והמוסד הרפואי למותו של החולה הנוטה למות.

משפט רפואי וביו-אתיקה כרך 1 תשס"ח, עמ' 100-65

13. ניהול סיכונים-- ניהול סיכונים ברפואה, עקרונות וניהול ברמת בית חולים וקהילה,

היבטים משפטיים של הנחיות קליניות, והיבטים אתיים בניהול סיכונים

קריאת חובה:

פייגין מ., חלמיש-שני ט., קפלן ע. (2004) ניהול סיכונים ברפואה, הוצאת רמות

אוניברסיטת תל-אביב

14. חזרה לקראת הבחינה

בביליוגרפיה:

ספרות

כרמי, א. (2003). בריאות ומשפט. נבו הוצאה לאור בע"מ.

אזר, ע. ונירנברג, א. (2000). רשלנות רפואית. תל אביב: פרלשטין-גינסור

"רפואה ומשפט" – ביטאון האגודה לרפואה ומשפט בישראל

כרמל, ש. (2003) - בריאות, משפט וזכויות האדם, (הוצאת רמות)

פייגין מ., חלמיש-שני ט., קפלן ע. (2004) ניהול סיכונים ברפואה, הוצאת רמות

אוניברסיטת תל-אביב

חקיקה

ח"י כבוד האדם וחירותו, התשנ"ב-1992

חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994

חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996

פקודת הנזיקין (נוסח חדש) ס' 24-23, 35-36, 41

חוק העונשין, התשל"ז-1977 ס' 317-312

חוק הכשרות והאפוסטרופסות, תשכ"ב-1962

פקודת בריאות העם, 1940

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981

חוק האנטומיה והפתולוגיה, תשי"ג-1953

חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005

תקנות בריאות העם (רשומות רפואיות) – 1976

חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד הילוד)

התשנ"ו-1996

תקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית), התשמ"ז-1987

חוקים נוספים, תקנות וחוזרי מנכ"ל יפורסמו לפני השיעור הרלוונטי.

מאמרים:

רשימת המאמרים אינה רשימה סגורה – ויתוספו אליה מאמרים נוספים סמוך למערכי השיעור.

שפירא, ע. (1989) "הסכמה מדעת" לטיפול רפואי-הדין המצוי והרצוי. עיוני משפט, יד (2) 225-272

סהר, א. (2005) הסכמה מדעת- תהיות והרהורים. רפואה ומשפט 33, 48-63

שפירא, ע. (2005) הורות בזכות ובכפייה, ביציות מופרות ויילודים עתידיים- סיפורים של קדמה מדעית וכשל נורמטיבי, מאזני משפט, ד, 437-461.

הלמן צ., ד"ר בר-אל י. (2005) הערכת כשירותה של אחות אשר קיים חשש לבריאותה הנפשית.

רפואה ומשפט 32, 102-110

גולדמן א., טבק נ. (2006) משמעות הזכות לפרטיות ולרכישת ידע בקודים אתיים בעולם.

רפואה ומשפט 35, 177-186

הקוד האתי של האחים והאחיות בישראל,

<http://www.health.gov.il/Download/pages/eti.doc>

Simonstein F. IVF policies with emphasis on Israeli practices. Health Policy. 2010

Oct;97(2-3):202-8

הלוי ג. (2007) האחריות הפלילית של הצוות הרפואי והמוסד הרפואי למותו של החולה הנוטה למות.

משפט רפואי ובי-אתיקה כרך 1 תשס"ח, עמ' 65-100

פסיקה

הרשימה אינה סגורה יתווספו פס"ד סמוך למערכי השעורים

ע"א 2781/93 מיאסה עלי דעקה נ. ב"ח כרמל, פ"ד נ"ג(4) 526

ת.א. 1030/93 פלמונית נ. כל הקריות בע"מ, פ"מ נ"ג(4) 45

רע"א 1412/94 הדסה נ. גלעד, פ"ד מ"ט(2) 516

ע"א 6330/96 אורנה בנגר נ. ביה"ח הלל-יפה חדרה ואח', פ"ד נב (1) 145

דנ"א 2401/95 נחמני נ. נחמני, פ"ד נ (4) 661

ע"א 8151/98 ביאטריס שטרנברג נ' ד"ר אהרון צ'ציק ואח' פ"די נו(1) 539
(חובת ניהול הרשומה הרפואית)

ת"פ 54/98 מדינת ישראל נ' ד"ר ולדימיר יקירביץ (20.1.2004)

בג"צ 3848/09 ניצן בן ציון נ' בית הדין הארצי לעבודה(עליון, אי ריבלין, סי גורבאן, יי עמית)

ע"א 2342/09 גיוראן נ' בית החולים משגב לדך